STATENS PLANTEPATOLOGISKE FORSØG

Månedsoversigt over plantesygdomme.

303. — Maj 1949.

Der blev for maj måned modtaget beretninger fra 130 medarbejdere; endvidere blev der besvaret 995 forespørgsler.

Lufttemperaturen lå i månedens sidste halvdel en grad eller to over normalen, medens den i månedens første halvdel næppe nåede normalen, der ligger omkring 10—11°.

Nedbøren blev for hele landet meget stor, nemlig 63 mm mod normalen på 42 mm. De største nedbørsmængder faldt fra omkring d. 14. og måneden ud, og alle landsdele på nær Vestjylland fik nedbør over normalen. For de forskellige landsdele måltes for hele måneden følgende nedbørsmængder med normalen i (): Vendsyssel 59 (43), Vestjylland 38 (42), Midtjylland 47 (44), Østjylland 58 (44), Sydjylland 45 (41), Sønderjylland 78 (46), Fyn 82 (42), Midt- og Vestsjælland 74 (36), Nordøstsjælland 97 (39), Sydsjælland og Møn 67 (39), Lolland og Falster 60 (42) og Bornholm 45 (34).

SYGDOMME PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Kuldeskade blev iagttaget i talrige vårsædsmarker og både i pletter og i store dele af markerne. Byg synes navnlig at have lidt under kulde og viste hyppigt de ejendommelige lyse tværbælter på bladet samt visne bladspidser. Kuldeskade var ofte meget almindelig hos planter, der trængte til næring, således at f. eks. kalium- og fosforbrist indledede en stærk kuldeskade, der kunne være meget omfattende. Hos rug iagttoges kort efter skridning golde, hvide aks, hvis årsag var kulde på et tidligt tidspunkt af aksets dannelse, og medens dette endnu var omgivet af bladskeden.

Kaliumbrist hos byg var tilsyneladende ret fremtrædende. Af ialt 87 beretninger skrives i 24 om intet eller ubetydeligt angreb, i 29 om sjældne angreb og heraf i 21 om svage og i 8 om stærke angreb, samt i

34 beretninger om almindelige angreb og heraf i 26 om svage og i 8 om stærke angreb. I beretningerne skrives, at man i år af kendetegn har truffet både hvide bladspidser og bælter i bladene samt også gule blade og bladspidser, der giver det velkendte billede af »gule pletter« i marken; dette sidste kunne i flere tilfælde let forveksles med kuldeskade (Arne Anthonsen, Give; Aage Buchreitz, Ribe). I gødningsforsøg i Askov og Tylstrup var der meget tydelige symptomer i de kaliummanglende parceller (H. Agergaard; Sv. Svendsen). Kaliumbrist var som sædvanlig let at iagttage efter kålroer og navnlig hvor disse var tilført lidt eller ingen staldgødning (Magnus Poulsen, Henne) og på ejendomme med stor bælgplantedyrkning, og hvor der endnu er et par år til, at marken tilføres staldgødning (Aage Madsen, Stevns); undertiden kan kalium- og fosforsyremangel i forening give næsten misvækst (M. Greve, Roskilde).

Fosforbrist blev iagttaget hos byg i adskillige marker overalt i landet, hvor fosfortrængende planter fandtes dels i pletter og dels i dele af marken, ja, undertiden over hele marken, således: »i mange marker der normalt er udenfor omdriften« (A. Dam Koefoed, Brørup), »hvor der spares på superfosfat« (A. Ammitzbøll, Skjern), »efter gammel svagt gødet og svagt kalket græsmark« (Vald. Johnsen, Skærbæk), »på ejendomme hvor besætningen er lille og kartoffelavlen stor« (S. A. Ladefoged, Aars), »efter roer og hvor kartoflerne sluger al staldgødning« (J. J. Jakobsen, Grindsted), og »udpræget mangel ved lave fosforsyretal fra 0,5 til 1,0« (L. Hangaard Nielsen, Videbæk). I 17 beretninger skrives i 2 af disse, at fosforbrist var ubetydelig, i 10 om sjældne angreb og heraf i 2 om svage og i 8 om stærke angreb samt endelig i 5 beretninger om almindelige angreb og heraf i 2 om svage og i 3 om stærke.

Lyspletsyge (manganbrist). Hos vintersæd blev sygdommen omtalt i ialt 87 beretninger, og i 27 af disse skrives om intet eller ubetydeligt angreb, i 43 om sjældne angreb, hvoraf skrives i 20 om svage og i 23 om stærke angreb, og endelig skrives i 17 beretninger om almindelige angreb og heraf i 11 om svage og i 6 om stærke angreb. Angrebene var undertiden meget stærke i rug. Tilførsel af mangen har vist fortræffelig virkning (A. Dam Koefoed, Brørup) selv ved udbringning omkring 20. maj (N. Stigsen, Ulfborg). Ved pH 5,5 blev iagttaget stærke angreb i rug (Martin Christensen, Sindal), men jorden er utvivlsomt stærkt mangantrængende. Hos hvede blev konstateret enkelte stærke angreb (J. A. Jacobsen, No) ved pH 7,4, T_{Mn} 0,5 og q 26,0. I Lammefjorden blev stærke angreb set hos Eroicahvede, men næsten ingen hos Kongehvede (H. Jensen, Asnæs).

Hos vårsæd blev sygdommen langt hyppigere end sædvanligt, og dens kendetegn var lette at iagttage endogså på jorder, hvor sygdommen sjældent ses. Af ialt 87 beretninger skrives blot i 11 om intet eller ubetydeligt angreb, men i 37 om sjældne angreb og heraf i 9 om svage og i 28 om stærke, og endelig skrives i 39 om almindelige angreb og heraf i 13 om svage og i 26 om stærke. I et stort antal beretninger skrives, at

sygdommens angreb er usædvanlig stærkt, og der advares mod stærk forårsbehandling af jorden, idet man fremhæver, at i traktorens hjulspor er planterne næsten fri for lyspletsyge. Både havre og byg synes stærkt angrebet, men meget stærke angreb i byg er øjensynligt særprægede for året og fremhæves i adskillige beretninger: Jørgen Larsen-Ledet, Dybvad; Martin Christensen, Sindal; Harald Olesen, Brønderslev; S. A. Ladefoged, Aars; J. M. Pedersen, Hammershøj; Jens Tarp, Aalestrup; A. Dam Koefoed, Brørup; Aage Buchreitz, Ribe, og Georg Nissen, Rødding. I et par beretninger skrives, at angrebene er så stærke, at de får karakter af katastrofe (Vald. Johnsen, Skærbæk; J. Have, Toftlund). Det er sandsynligt, at årets stærke angreb tyder på, at mange flere jorder end almindeligt antaget er mangantrængende, selv om der kanske ikke er tale om store manganmængder; herom skrives bl. a.: »i det hele taget er det et spørgsmål, om ikke her er mere lyspletsyge på Stevns, end man tror. Det ser i år ud til, at de steder, hvor der er givet mangansulfat, er kornet mere grønt og stivstrået« (Aage Madsen).

Kalktrang er nu som før årsag til dårlig vækst, og der modtoges 7 bygprøver, der viste utvetydige tegn på et for lavt reaktionstal for byg.

Gulspidssyge (kobberbrist) var næppe let kendelig i maj, og selv om der kanske kunne findes svage symptomer, var disse vanskelige at skelne fra f. eks. kuldeskade, hvorfor vurderingen af gulspidssyge rettelig bør udskydes til juni måned.

Byggets stribesyge *(Helminthosporium gramineum)*. I næsten samtlige 87 beretninger skrives, at sygdommen ikke er iagttaget; den bliver øjensynlig lige så sjælden, som afsvampning bliver almindelig.

Rugens stængelbrand *(Urocystis occulta)*. Der synes blot at være konstateret enkelte, svage angreb.

Græssernes meldug *(Erysiphe graminis)* nævnes i 3 beretninger at være iagttaget med stærke angreb hos hvede og byg.

Goldfodsyge forårsaget af hvededræbersvamp *(Ophiobulus graminis)* formodes at have angrebet hvede i 3 indsendte prøver, men dette lader sig ikke med sikkerhed afgøre, førend svampen fructificerer en gang hen på sommeren.

Knækkefodsyge forårsaget af øjebletsvamp *(Cercosporella herpothricoides)* formodes at have angrebet hvede i 2 indsendte prøver.

Der blev for maj måned modtaget 21 prøver af korn, hvori årsag til dårlig vækst ikke lod sig fastslå. Årsagen vil i mange tilfælde vise sig at være trang til næring og ugunstige jordbundsforhold.

BÆLGPLANTER.

Kaliumbrist synes ikke at være almindelig, omend der i et par beretninger skrives om eksempler på misvækst af kløver og lucerne på grund af meget stærk kaliumtrang. Af ialt 87 beretninger skrives i 58 om intet eller ubetydeligt angreb.

Kløverens knoldbægersvamp *(Sclerotinia trifoliorum)* konstateredes hos en prøve af sødkløver, hvor bestanden var aldeles ødelagt af svampen. I to beretninger skrives om angreb på lucerne (E. Warburg Jørgensen, Aarslev; M. Bjerg, Ørbæk), og svampen konstateredes tillige hos lucerne på Lolland.

Sneglebælgens stængelsvamp *(Ascochyta imperfecta)* iagttoges hos humlesneglebælg fra Lolland.

Kransskimmel *(Verticillium albo-atrum)* konstateredes hos lucerne fra Falster.

Kløverskimmel *(Peronospora trifoliorum)* fandtes på bladene af indsendt lucerne.

BEDEROER.

Kuldeskade blev iagttaget hos to indsendte prøver af bederoer til frø.

Rodbrand *(Pythium, Phoma* etc.) synes endnu ikke at være langt fremme, omend der er modtaget beretninger om enkelte stærke angreb i tidligt såede roer (P. Grøntved, Næstved), på vandlidende og kalktrængende jord (G. Lykke Pedersen, Frederikssund), fra lermuld med skorpedannelse (O. Ruby, Kolding) samt i kalktrangspletter (Jens Tarp, Viborg; H. Baltzer Nielsen, Hjørring).

KÅLROER, KÅL O. A. KORSBLOMSTREDE.

Lyspletsyge (manganbrist) blev iagttaget hos gul sennep, hvor ødelæggelsen var så stor, at marken måtte pløjes (G. Lykke Pedersen, Frederikssund).

Rodbrand *(Phythium, Phoma* etc.) synes hidtil at have været uden stor betydning.

Kålskimmel *(Peronospora brassicae)* konstateredes sidst på måneden i kålroer under udtynding og »i store dele af marken er så godt som alle planter angrebet og mange blade omtrent visne; bekæmpelse med bordeauxvædske forsøges« (Jens Tarp, Aalestrup). Det synes, som om denne svamp, hvis angreb antagelig er fremmet af den store fugtighed, i år vil blive ret almindelig hos kålroer og andre korsblomstrede. Blæst og tørke kan dog få angrebet til at standse.

KARTOFLER.

Kulde og frost omkring midten af måneden voldte nogle steder skade på bladene, der undertiden blev svedet stærkt (J. J. Jacobsen, No; P. Riis Vestergaard, Samsø).

Kartoffel-rodfiltsvamp *(Corticium solani)*. I 2 beretninger skrives om stærke angreb og en del spring i rækkerne og navnlig hos kartofler lagt før 20. april og ofte for dybt (Andersen-Lyngvad, Aalborg); i Nordøstsjælland er iagttaget samme tilstand i marker hos tidligt lagte kartofler, og der synes ikke at være forskel på forspirede og ikke forspirede kartofler (G. Lykke Pedersen, Frederikssund).

Uspirede læggekartofler modtoges omkring 20. maj fra et par haver. Alle knolde havde end ikke een svag spire, og da læggekartoflernes oprindelse er ukendt, kan muligheden af at knoldene er blevet behandlet med spirehemmende midler ikke udelades.

HØR.

Alternaria linicola blev iagttaget et par steder i Sydsjælland, hvor svampen havde dræbt kimplanterne og hemmet de lidt større planter alvorligt (P. Grøntved). Svampen konstateredes tillige hos de indsendte hørprøver. Hvis svampen får gunstige kår, kan den vokse videre på planterne og ved stærke angreb endogså hemme frøsætning.

HANS R. HANSEN.

SYGDOMME PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

Besvarelse af 35 af de udsendte skemaer har givet nedenstående resultat:

Sygdomme paa havebrugsplanter	Intet angreb el. ubet.	Angreb sjældne		Angreb almindelige	
		svage	stærke	svage	stærke
Død, frostsprængt bark på unge æblegrene	10	5	5	5	0
Æbleskurv, nyinfektioner	10	10	4	7	0
Pæreskurv, nyinfektioner	15	8	2	2	0
Grå monilia, æble	8	5	3	7	2
Grå monilia, kirsebær	6	4	6	7	6
Æble-meldug	13	7	2	1	1
Stikkelsbærskålrust	10	8	2	4	0
Stikkelsbærdræber	3	7	2	10	11
Løgmosaik, skalotter	2	2	2	7	10
Stribesyge, tomat	1	0	0	2	2
Tomatmosaiksyge	1	1	0	2	2
Tulipan-gråskimmel	1	1	3	6	11

Kulden i marts har forårsaget en del skade, som først er blevet synlig i løbet af maj måned, da planterne skulle springe ud, f. eks. skrives fra Haslevegnen, at planter af Cotoneaster horizontalis, der klarede de strenge vintre i krigsårene, nu nogle steder er frosset ned. Flere steder der på egnen menes det også at være kulden, der har skadet unge Cox's Orangetræer, så det er årsagen til, at de er gået ud. De første dage af marts var der ÷ 12° C (H. Wedege).

Død, brun, mere eller mindre frasprængt bark synes at have

været et ret almindeligt fænomen på æblegrene; vi har i det mindste fået ikke så få grene fra forskellige steder i landet med denne skade til undersøgelse. Ofte fandtes det beskadigede parti omkring knopperne. For 10 år siden var dette fænomen også påfaldende almindeligt, og vejrforholdene var da meget ligt dette års med den milde vinter og med kulde i marts. Det ligger derfor meget nær at antage, at skaden skyldes, at træerne ikke har kunnet tåle kulden, efter at safstigningen var begyndt i dem.

Svarene på vor forespørgsel til månedsberetningen om dette fænomens forekomst ude i landet har vist, at det er fundet adskillige steder, men ikke alle indberetterne har iagttaget det. Fra Aalborg amt skrives, at denne skade ses ret almindeligt i år og særlig på nyplantede og unge træer. Der synes ikke at være nogen forskel på de forskellige sorter; men det ser ud til at være værst på de lettere jorder, og godt gødede. På samme egne er der set to tilfælde med tydelig skade på 1—4 års træer i kraftig vækst (K. Johansen). Fra Vonge skrives, at dette særlig er set på Ingrid Marie på overernærede træer (N. P. Jensen). Ved Horsens er det set på kraftige, tilbageskårne 1 års James Grieve og ved Grauballe på 2—3 års tilbageskårne træer, hvor læet endnu ikke var kommet rigtigt op (Lars Hansen). På Esbjerg-Vardeegnen er det ikke set ret meget, men dog i et par tilfælde på unge Transparente blanche (M. Sørensen). I Sydøstsjælland er skaden iagttaget på en enkelt Guldborg (Philip Helt) og på Cox's Orange på espalier (H. J. Rasmussen). Noget lignende fænomener og andre frostskader er der også indberetninger om. Der skrives således, at ved Hørve sås det på Laxtons superb, at de yderste 1—2 knopper ikke brød, og barken der omkring blev brun og døde. Andre sorter, f. eks. Cox's Orange, Belle de Boskoop og Gråsten, fejlede ikke noget. Muligvis har de meget lange årsskud, som Laxton giver, ikke været tilstrækkelig modne (Henrik Nielsen). Iøvrigt skrives, at der mange steder på Sjælland er set død, frostsprængt bark på helt unge træers stammer (Hans Chr. Madsen). Ved Aalborg er de døde barkpartier på unge grene set i en del småhaver og ofte i forbindelse med toptørhed (A. S. Lundstein). Fra Nordsjælland hedder det, at den frostsprængte bark er ikke iagttaget, men ualmindelig mange døde kviste og dårlig knopbrydning (C. T. L. Worm). I Salling og Fjends herred er det i flere tilfælde set, at knopperne på langskud og svære grene ikke vil springe ud, men visner; der er gisnet såvel på frostskade som på sprøjteskade, men en sikker bestemmelse har det ikke været muligt at foretage (Frode Olesen). På Slagelse-Skelskøregnen er død, frostsprængt bark fundet på æble, pære, fersken, valnød og mange prydbuske (A. Sauer). Fra Nordthy skrives, at mange træer, også lætræer og navnlig hindbær, sine steder har lidt meget under martsfrosten (G. Ejsing). Angående hindbær må iøvrigt henvises til næste afsnit.

Nattefrosten i maj har flere steder gjort en del skade, f. eks. på de første jordbærblomster. I Vestjylland har det frosset helt op til 5° C

først i maj, og nogle steder blev alle blomster på æbletræerne ødelagte, skadede og uskadede blomster sad mellem hinanden, uden at det var muligt at finde nogen årsag til forskellen. Blomsternes udviklingstrin synes ingen rolle at spille. Frosten skadede ikke alene æbletræerne, men alle frugtarter samt eg, bøg, kartofler o. m. a. Asparges blev så stærkt skadet, at de væltede (G. Fogh-Nielsen).

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Æbleskurv *(Fusicladium dendriticum)* begyndte at vise sig sidst i måneden, omend der er adskillige indberetninger om, at den endnu ikke er set i maj, se skemaet. Der kan dog ikke være tvivl om, at chancerne for et meget slemt skurvår er usædvanlig store, idet der har været gode forhold for infektionen og dårlige for bekæmpelsen, således som der skrives fra Sjælland (Asger Klougart), og som det sikkert gælder for hele landet. Fra Brandeegnen skrives, at i de sidste dage af maj observeredes de første svage spor af skurv på bladene af Laxtons superb, der som sædvanlig er en flot nr. 1 på dette område. Desværre er sorten meget ømfindtlig for kobbermidler, men tåler til gengæld en ret skrap svovlkur (Arne Pallesen).

Pæreskurv *(Fusicladium pirinum)* har også begyndt at vise sig, men som skemaet viser, var den ikke almindelig i maj. Det er karakteristisk, at i alle de mere udførlige beretninger, der er om dens optræden, angives det, at det udelukkende er på de unge frugter, angrebet er iagttaget.

Grå monilia *(Monilia laxa f. mali)* på æble er set adskillige steder, men det er nok rigtigt, som der skrives fra Næstvedegnen: »Har begyndt at vise sig sidst på måneden, angående omfanget er det nok for tidligt at udtale sig« (M. E. Elting). At der dog allerede er alvorlige angreb, giver et par indberetninger bevis for, idet der fra Holbæk amt meldes, at angrebet er yderst almindeligt i år (Henrik Nielsen) og fra Maribo amt, at angreb er almindelige, men svage; der er dog også iagttaget enkelte meget stærke angreb, hvor træerne var som svedet af en brand (Sander Nielsen).

Grå monilia *(Monilia laxa)* er mange steder alvorlig på kirsebær, og som sædvanlig er det surkirsebærrene, det er gået ud over. Der er indberetninger, der lyder på: »Stærke angreb overalt i Præstø amt, enkelte steder fuldstændig nedvisnen af unge træer« (H. J. Rasmussen), og »angrebene er slemme de fleste steder, særlig på almindelig surkirsebær og skyggemorel« (M. E. Elting), »ualmindelig ondartede angreb i Nordsjælland« (C. T. L. Worm), »næsten ingen skyggemoreller går fri« (G. Mayntzhusen, Roskilde), »flere ondartede angreb« (C. A. Nørholm, Gedved). Som det ses af skemaet er der 6, der ingen grå monilia har iagttaget, men som det ovenfor er anført for grå monilia på æble, var det sidst i maj for tidligt at udtale sig om det omfang, denne sygdom kan få i år.

Æblemeldug *(Podosphaera leucotricha)* er enkelte steder alvorlig særlig på Boiken, men også på Cox's Orange og Jonathan er fundet stærke angreb. Sprøjtning med 10 % svovlkalk i foråret og svovlkalk lige før blomstringen har tilsyneladende ikke virket mod svampen i en plantage ved Flensborg fjord (Arne Pallesen). Desværre var der ingen oplysninger om, hvor stærk den sidst anvendte svovlkalk var. Af angst for sprøjteskade er der ikke så få, der kun bruger 0,2 % svovlkalk, og af så svag en vædske kan man ikke vente ret megen virkning.

Æblemosaik *(Pyrus virus 2)* er allerede nu fundet flere steder på æbleblade. Det synes, som om denne — iøvrigt ikke særlig farlige virussygdom — breder sig, men de hyppige fund kan måske skyldes, at man i de sidste år er begyndt at se mere efter den.

Fersken-blæresyge *(Taphrina deformans)* har været usædvanlig udbredt og meget ondartet. Det er sørgeligt at høre, at 100 nyplantede træer, der er plantet på forskellige lokaliteter, alle er angrebet og de fleste stærkt. Svampen overvintrer i træerne, så det er i første række fra planteskolernes side, der bør gøres et gennemgribende arbejde for at komme denne sygdom til livs.

Blommepunge *(Taphrina pruni)* er meget almindelig i år, især på Myrobalan, men er også fundet på blommer.

Rødnæb *(Gnomonia erythrostoma)* er fundet ved Hvejsel i Vejle amt på vilde kirsebær af fuglekirsebærtypen langs en vej (G. Fogh-Nielsen). Da denne sygdom kan brede sig til dyrkede kirsebær og blive alvorlig, er det godt at holde øje med de vilde kirsebær, og står de og er syge på en kirsebæregn, vil det være rigtigst at rydde dem.

Mangelsygdomme, såsom mangan-, jern- og magniummangel har hidtil ikke været af betydning. Det fugtige år hemmer dem, og det er jo også som regel først senere på sommeren, de bliver rigtig alvorlige.

Stikkelsbærskålrust *(Puccinia caricina)* synes i år mere almindelig end ellers, men er kun undtagelsesvis af betydning. Foruden på stikkelsbær er den også fundet på ribs og solbær. Ved Lindholdt, Skamstrup pr. Mørkøv er der i en erhvervskultur på et areal nær en mose fundet et meget stærkt angreb af skålrust på solbær (E. Søndergaard).

Stikkelsbærdræberen *(Sphaerotheca mors-uvae)* er meget udbredt, men mange steder var den dog kun svag, da indberetningerne blev skrevet sidst i maj. Der meldes dog også om adskillige alvorlige angreb, f. eks. skrives fra Gl. Roskilde amt: »Stikkelsbærdræberen er uhyggelig i år, men de blåstenssprøjtede klarer sig bedst« (G. Mayntzhusen).

Phyllosticta grossulariae havde ved Aarby i Vestsjælland forårsaget en del ret store grålige pletter på bladene af stikkelsbær.

Gule bladpletter er i flere tilfælde fundet på ribsblade, pletterne er som regel kun få millimeter store. De minder meget om mosaiksyge på æbleblade; det vides ikke, om der også her er tale om et virusangreb. Buskene synes ikke at svækkes meget heraf.

Mosaiksyge ses meget almindeligt i hindbærkulturerne, men da der

er flere virusarter, som kan forårsage svagere eller stærkere spætning af hindbærbladene, og symptomerne ikke afviger ret meget fra hinanden, kan man som regel ikke bestemt sige, hvilken virusart eller virusarter, der findes.

Visne hindbærstængler, der ikke er brudt eller kun er brudt på det nederste stykke, ses meget almindeligt i år. Årsagen hertil er formentlig i mange tilfælde kulde i marts, ofte i forbindelse med angreb af stængelsyge.

Mangelfuld brydning er også set i de andre frugtsorter, særlig på solbærgrene, som slet ikke brød, selvom grenene ikke så dårlige ud. Årsagen hertil har ikke kunnet påvises, men måske har martsvinteren en andel heri.

Ribbesvind *(Ribes virus 1)* er meget udbredt, og efterhånden som kendskabet til denne sygdom breder sig, findes den flere og flere steder. Det er blot sørgeligt, at der ganske utvivlsomt plantes mange solbær med ribbesvind.

Der må advares stærkt mod at plante solbær af tvivlsom herkomst.

KØKKENURTER.

Stribesyge, mosaiksyge og andre former for virussygdomme er meget udbredte i tomatkulturerne i år. Der vil blive gjort et arbejde for gennem en optælling i en del tomathuse at få et overblik over disse sygdommes udbredelse. Det kan dog allerede nu siges, at der findes huse, hvor alle eller praktisk talt alle planterne er angrebet af mosaiksyge. Fra Jylland skrives dog, at selv om mosaiksygen er almindeligt udbredt, så er den ikke så ondartet som tilfældet ofte har været (Lars Hansen). De ondartede angreb findes hyppigst i de tidlige hold (A. Klougart). I nogle tilfælde går planterne, der er angrebet af stribesyge, helt til, i andre tilfælde vokser de fra angrebet. Hvad der er årsag til denne forskel vides ikke (A. Klougart).

Tomatkræft *(Diplodina lycopersici)* er mange steder ondartet, og fra Jylland skrives, at ikke mindst på dampet jord, hvor planterne er meget frodige, er sygdommen ondartet. Isolation af sårene ved påstrygning af læsket kalk, kan bremse angrebet en del, men det skal gøres i tide og omhyggeligt (Lars Hansen).

På en lokalitet i Østjylland var der usædvanlig meget angreb, og det ser ud til, at der kunne være tale om, at der både var tomatkræft og en eller anden lignende sygdom. En nærmere undersøgelse af planterne viste, at der var ligesom to typer af tomatkræft. Det første var det almindelige symptom med et stort gråt parti på stænglen som regel lige over rodhalsen, og ved en undersøgelse med lup kunne der som regel findes mange sporehuse i det angrebne parti, i nogle tilfælde dog først, efter at planterne havde ligget fugtigt i et par dage. Det andet symptom viste sig ved, at planterne begyndte at rådne under jorden og helt nede fra spidsen af hovedroden, medens forrådnelsen ofte ikke fandtes over jorden.

På det angrebne parti var vævet helt blødt og brunt og fyldt med bakterier. Dette gav anledning til, at man tænkte på muligheden af et angreb af en bakterie, men det er ikke lykkedes at påvise nogen patogen bakterie. Derimod fandtes der nogle sporehuse af tomatkræften, omend ikke så mange som på stængelsårene, men vi antager dog, at det er denne svamp, der er årsag til skaden i alle tilfælde. Man kan dog ikke se bort fra den mulighed, at tomatkræften kun optræder sekundært, der hvor der kun findes få sporehuse af den, og hvor der ikke kommer det almindelige symptom.

Det kunne se ud til, at sygdommen var spredt ud fra et gartneri, men en nærmere undersøgelse af dette forhold gav ingen sikre holdepunkter for denne anskuelse. Sygdommen optrådte ikke i alle tilfælde, hvor der var leveret planter fra det pågældende gartneri, og den fandtes også på planter, der var tiltrukket andre steder, som regel i gartnerierne selv. I mange tilfælde var det store veludviklede planter, der allerede havde mange store frugter, som pludselig gik ud, så sygdommen forårsager stor økonomisk skade.

Gråskimmel *(Botrytis cinerea)* forårsagede stor skade på jordbær i bænk i et gartneri i Københavns nærhed.

Nattefrosten har sine steder ødelagt en del jordbærblomster

Kålskimmel *(Peronospora brassicae)* har haft gode betingelser på de unge kålplanter og har derfor været almindelig.

Gummiflåd *(Cladosporium cucumerinum)* er konstateret på små indsendte agurkfrugter fra Hornsherred.

Løgskimmel *(Peronospora destructor)* har vist sig; fra Vardeegnen skrives, at sygdommen synes at være mere ondartet end vanlig der på egnen (M. Sørensen).

Løgmosaiksyge *(Allium virus 1)* optræder mange steder, men gang på gang fremhæves betydningen af at få kontrollerede sætteløg, men det siges også, at der efterhånden kan komme syge i disse, så en tidlig bortlugning er nødvendig, hvis man ikke stadig skaffer sig nye sætteløg. Sygdommens optræden på de forskellige egne står sikkert i ikke ringe grad i forhold til havebrugskonsulenternes interesse for at få haveejerne til at købe nyt læggemateriale, således at hvor interessen herfor er stor, er sygdommen ikke så almindelig.

PRYDPLANTER.

Tulipan-gråskimmel *(Botrytis tulipae)* findes vistnok i alle haver, hvor tulipanerne har fået lov til at ligge en længere årrække. Det fugtige vejr har begunstiget svampen i særlig grad, fordi det kom under blomstringen. Nogle steder gjorde haglbyger skaden endnu værre. Sygdommen er altid mindre slem, hvor løgene kun ligger et år, som til løgkultur, men under så fugtige forhold som i år, har den også der sine steder været af betydning. Sprøjtning med Shirlan eller Tiomin (= Pomarsol) har ikke helt tilfredsstillende virkning. Nu anbefales det fra Holland at sprøjte

med ¼ % Fermate, hvilket dog er et middel, der kun kan bruges i løgkulturerne, ikke hvor man har tulipanerne for skønhedens skyld, da Fermate og lign. midler efterlader nogle slemme sorte pletter.

Det er altid tilrådeligt at efterse tulipanerne hyppigt lige fra de kommer op og fjerne alle syge dele og tillige at tage blomsterhovederne af, før de falder til jorden.

Pæongråskimmel *(Botrytis paeoniae)* synes efter det ringe antal forespørgsler, vi har fået om denne sygdom, ikke at være så udbredt, som man skulle vente i dette fugtige år.

Tjørnerust *(Gymnosporangium clavariaeforme)* er allerede den 18. maj konstateret på tjørneskud indsendt fra Støvring og den 30. fra Vestjylland.

Stråleplet *(Diplocarpon rosae)* er fundet sidst i maj på rosenblade.

Levkøjskimmel *(Peronospora matthiola)* har optrådt alvorligt og nærmest med epidemisk karakter på Sjælland iflg. A. Klougart, hvor der uden resultat er anvendt svovlmidler. Vi har hørt om et tilfælde ved Taastrup, hvor et faretruende angreb blev standset ved sprøjtning med ½ % Bouisol, der ikke plettede generende.

Levkøjmosaik bevirkede, at en del blomster blev helt spættede. Denne sygdom er ikke tidligere set her i landet.

Mosaiksyge på påskeliljer, hvor sygdommen viser sig som chokoladefarvede ret små, aflange pletter på bladene, er set på et par lokaliteter. På engelsk kaldes sygdommen for »chocolate spot«, også denne sygdom er ikke før med sikkerhed konstateret her i landet.

ANNA WEBER.

SKADEDYR PÅ LANDBRUGSPLANTER.

KORN OG GRÆSSER.

Havreål *(Heterodera major)*. I løbet af maj måned modtog vi et meget stort antal prøver af havre, byg og hvede til undersøgelse og angreb af havreål påvistes i de fleste af disse. Det var påfaldende, så ofte hvede var angrebet. Af indberetningerne melder kun 5, at angreb ikke er set, medens der i 13 skrives om svagere og i 31 om stærke angreb. Det fremhæves ofte, at angrebene synes at tiltage i foruroligende grad, og at de i år er særlig ondartede. Fra Samsø skrives: »Iøjnefaldende angreb ikke almindelige, men i havre på »kold« jord dog mere fremtrædende end sædvanlig« (P. Riis Vestergaard). Fra Stevns: »Stærke angreb, dog især på hvedemarkerne, der i mange tilfælde er gået helt i stå« (Aage Madsen). Fra Sydsjælland: »I midten af maj, da kulden og den fugtige jord hemmede kornets vækst, forekom der mange tilfælde af fuldstændig vækststandsning på grund af åleangreb, og i nogle tilfælde blev markerne ompløjet og besået med oliehør. Tilsvarende tidlige og ondartede angreb mindes jeg ikke tidligere at have set i så stor udstrækning« (P. Grøntved). Fra Nyborg: »Et stærkt angreb er konstateret i hvede efter havre« (M. Bjerg). Fra Ærø: »Utallige havremarker er angrebet af havreål, mange

endog ødelæggende« (J. Rindom). Fra Rødding: »De konstaterede angreb af havreål har været usædvanlig ondartede. Det drejer sig oftest om havre efter byg« (G. Nissen). Fra Aarhus: »Angreb af havreål er her på egnen konstateret i større omfang end sædvanlig. Angrebene synes usædvanlig ondartede« (A. Diederich). Fra Aalborg: »Mange angreb og de mest ondartede i havre efter byg, men også i havre efter vinterhvede. Der er også fundet angreb i vårrug efter havre« (Andersen-Lyngvad). Fra Vesthimmerland: »Havreålen synes at brede sig stærkt. Den udbredte blandsædsdyrkning giver gode betingelser for ålenes udbredelse. Desværre ser det ud til, at der kommer næsten helt ødelæggende angreb i bygmarken på ålebefængt jord« (S. A. Ladefoged). Fra Brønderslev: »I egnen om Ø. Hjermitslev og Mejlstedgårdene er der ondartede angreb flere steder. Det første angreb skal være blevet konstateret for 2 år siden, formodentlig er sandflugten årsag til den stærke spredning i år« (H. Olesen).

Oldenborrelarver se diverse.

Smælderlarver se diverse.

Kornjordloppen *(Phyllotreta vittula)*. Fra Nyborg skrives, at jordlopperne hærger i alvorlig grad i enkelte sent såede kornmarker. Da det i almindelighed drejer sig om korn til staldfoder sået på roekulepladser, spiller angrebet mindre rolle (M. Bjerg).

Kornbladbiller *(Lema sp.)*. Fra Grindsted skrives, at disse skadedyr arbejder ret livligt i marker, der grænser op til arealer, hvor der sidste år var stærke angreb. Skaden er dog ubetydelig (J. J. Jacobsen).

Frøgræsuglens larve *(Apamea testacea)* gjorde sammen med smældere et stort indhug i bestanden i en enkelt havremark på Vestfyn (J. Vang). Endvidere er der konstateret et alvorligt angreb i havre ved Horsens (A. Nielsen). Fra Odsherred skrives, at skadedyret er begyndt at gøre sig bemærket i sæd efter græs og græsfrø. Der forekommer enkelte stærke angreb. Således var en havremark efter græsfrø så stærkt angrebet, at der ikke var levnet et strå i pletter på op til ½ td. land (H. Bertelsen).

Stankelbenlarver *(Tipula paludosa)*. 11 beretninger melder, at angreb ikke er set, 15 skriver om svage og 15 om stærke angreb. I almindelighed er der dog kun observeret få stærke angreb inden for samme område. Fra Sydsjælland skrives: »Der har været nogle enkelte stærke angreb, men de har været sjældne i år« (P. Grøntved). Fra Odense: »En hørmark meget stærkt angrebet, ca. halvdelen måtte pløjes om« (P. Bruun Rasmussen). Fra Rønde: »Der har i år været påfaldende stærke angreb. Bl. a. er en del roemarker ødelagt« (Nørgaard Pedersen). Fra Kolind: »Ret få angreb, men til gengæld af ret voldsom karakter« (E. Staunskjær). Fra Viborg: »Enkelte meget stærke angreb på vårsæd og udlæg i eng« (A. P. Aidt). Fra Nordthy: »Flere svage og stærke angreb i havre og roer efter grønjord« (Frandsen).

Fritfluelarver *Oscinis frit)*. Angrebene i vårsæden er ikke tilnærmelsesvis af samme omfang og styrke som sidste år. 16 beretninger mel-

der, at angreb ikke er set, 19 skriver om svage og kun 4 om stærke angreb. Fra Skærbæk skrives: »Dette skadedyr har hærget i mange vårsædsmarker, adskillige havremarker var tynde i forvejen, og tyndere er de blevet« (V. Johnsen). Fra Vis Herred: »Mange overordentlig stærke angreb« (N. A. Drewsen). Fra Vejen-Brørup: »Enkelte steder endog ret kraftige angreb« (A. Dam Kofoed). Også på Skanderborgegnen er skaden betydelig flere steder (N. Pedersen).

Om et nu overstået angreb i rug skrives fra Tylstrup: »I et forfrugtsforsøg står rugen særdeles godt efter tidlige kartofler, medens der er store bare pletter i rugen efter havre« (Sv. Svendsen).

Hårmyg *(Bibionidae)*. Fra Holbæk skrives: »Angrebene kulminerede i april, men fortsattes dog ind i maj« (Chr. Christensen). Der foreligger yderligere 6 beretninger om angreb af forskellig styrke. Fra Århusegnen meldes således om et stærkt angreb i byg efter forårsstaldgødede roer. Pletvis var isåning nødvendig (A. Diederich). Om et enkelt ret slemt angreb skrives fra Haderslev (Fr. Nielsen). Se endvidere under diverse skadedyr.

BÆLGPLANTER.

Stængelål *(Tylenchus dispsaci)*. 9 indberetninger melder, at angreb ikke er konstateret, medens der i 15 meldes om angreb af varierende styrke på rød- og hvidkløver samt lucerne. Fra Roskilde skrives: »I Greve er fundet et nyt og ret svært angreb i rødkløver til frø, og i Torkildstrup og Kallerup er fundet ret betydelige angreb i 2. års lucerne (du Puits)« (M. Greve). Fra Sydsjælland: »Åleangreb er temmelig almindelige her, især i rødkløver til frø« (P. Grøntved). Fra Nordøstfalster: »Bemærket enkelte angreb i rødkløverfrømarker« (H. Rasmussen). Fra Nyborg: »Et par stærke angreb er konstateret i rødkløvermarker. Mærkværdigvis har jeg ikke kunnet finde angreb på en ejendom, hvor man har haft 3-marks drift i ca. 20 år (1. rødkløver, 2. roer, 3. korn m. udlæg«). (M. Bjerg). Fra Hjørring: »Enkelte angreb bemærket i hvidkløver i varige græsmarker« (Baltzer Nielsen).

Oldenborrelarver se diverse.

Bladrandbiller *(Sitona spp.)*. Den stribede bladrandbille *(S. lineata)* gjorde sig bemærket en del steder. Fra Virumgård meldes om angreb i ærteforsøgene (J. Westermann). Fra Odsherred skrives, at flere marker med kløverudlæg er blevet ødelagt. Måske har kløversnudebillerne været medvirkende (H. Jensen). Fra Nyborg: »Stærke angreb er konstateret i praktisk talt alle ærtemarker, og skaden er stor i mange tilfælde, hvor man ikke har pudret med DDT el. a.« (M. Bjerg). Også fra Holstebro meldes om angreb (P. O. Overgaard).

Fra nogle hvidkløvermarker på Asnæs indsendte larver af en Sitona-art, der havde gnavet på planternes underjordiske dele. I laboratoriet klækkes *Sitona florescens* d. 16. juni.

Lucernens rodgnaver *(Otiorrhynchus ligustici)*. Fra Næsgaard

skrives, at der er bemærket angreb i en rødkløver-frømark på ca. 14 td. land. Der findes både store og små larver samt pupper i betydeligt antal. Skaden er dog vanskelig at vurdere, da der også er angreb af bægersvamp og kløverål i marken (H. Rasmussen).

BEDER.

Tusindben *(Iulidae)*. Fra Kalundborgegnen skrives: »Angreb af tusindben er skyld i at en del bederoemarker står med store spring i rækkerne, og at mange af de planter, der er nået til udtyndingsstadiet, er så ødelagt af rodgnavet, at de aldrig kommer over det. Omsåning har enkelte steder været nødvendig. I en kålroemark, hvor der kunne ligge i dusinvis under hver plante, led disse tilsyneladende ikke nær så meget« (N. M. Nielsen).

Oldenborrelarver se diverse.

Bedelus *(Aphis fabae)*. Lusene ses ofte på ukrudtsplanter. Fra Rødby skrives endvidere, at lusene ses almindeligt i en lille mark med sukkerroestiklinger. Ferskenlusen *(Myzus persicae)* optræder også (J. Østergård).

Den matsorte ådselbille *(Blitophaga opaca)*. 12 indberetninger melder, at angreb ikke er bemærket, 35 skriver om svage og 5 om stærke angreb. Bekæmpelse med giftklid eller DDT har kun været nødvendig i begrænset omfang. Fra Nyborg skrives, at der kun er anrettet skade af betydning i et enkelt tilfælde (M. Bjerg). Fra Sjælland og Lolland-Falster foreligger ingen meddelelser om stærke angreb. Fra Ulfsborgegnen skrives: »Gnav af ådselbillelarver kan ses i de fleste bederoemarker, men kun i 2 marker må de betegnes som alvorlige. Pudring med DDT gav tilsyneladende godt resultat, og denne bekæmpelsesmåde tiltaler landmændene mere end brugen af giftklid« (N. Stigsen). Et enkelt ret slemt angreb rapporteres fra Mols (P. Mumm). Fra Viborg skrives, at nogle enkelte marker har måttet sås om (S. Pedersen).

Smælderlarver se diverse.

Runkelroebillen *(Atomaria linearis)*. Der er indløbet 6 beretninger om skadelig optræden af denne bille. Fra Tune skrives: »I et stykke jord tilsået med fodersukkerroer, hvor der var beder som forfrugt, ødelagde billerne de nyspirede planter« (M. Greve). Fra Holbækegnen: »Her konstateret et enkelt angreb, der var så alvorligt, at marken måtte sås om« (Chr. Christensen). Fra Stevns: »I en enkelt mark er fundet et ret stærkt angreb« (Aage Madsen). Fra Rødby: »Runkelroebillen optræder ret almindeligt, og hvor spiringsforholdene ikke er gode, synes den at kunne anrette en del skade« (J. Østergaard). Fra Møn: »Der har i mange marker været meget stærke angreb, og i en mark var det så galt, at billerne sad og gnavede af bladene. Plantebestanden var meget stærkt reduceret, og alle planterne var gnavet i roden. I flere tilfælde har man måttet omså markerne, og der er da blandet 666 i frøet før såningen. Dette har tilsyneladende haft god virkning. I et tilfælde undlod man en sådan behandling

i nogle rækker, og her konstateredes meget gnav på de nye planter og mange gange flere biller, end hvor man havde behandlet med 666 (Sv. Aage Pedersen). Fra Nyborg: »Om morgenen d. 18. maj blev jeg kaldt til en roemark med stærkt angreb af runkelroebiller. I den ene halvdel af marken var der i 1948 bederoer i den anden korn. Hvor der havde været bederoer kom roerne overhovedet ikke op af jorden. I den anden halvdel stod roerne godt d. 16. maj, men den 17. satte angrebet ind fra den side, hvor roerne først var blevet ødelagt. Man kunne se skaden brede sig fra time til time. En kraftig sprøjtning med DDT og 666 standsede angrebet i samme time. De to midler virkede lige godt, og dagen efter kunne man ikke finde en eneste bille. Jeg tilrådede at vente et par dage med omsåning af det sidstnævnte stykke, og det viste sig da også, at der i løbet af et par dage kom liv i planterne, så marken kunne reddes. Siden har jeg undersøgt alle bedemarker, jeg er kommet til, og har fundet angreb i næsten hver mark, omend ikke altid af betydning« (M. Bjerg).

Roegnaveren se diverse.

Bedefluen *(Pegomyia hyoscyami)*. I insektariet i Lyngby begyndte fluerne at klækkes d. 10. 5. og æglægningen begyndte d. 21. 5. Miner bemærkedes i bladene d. 30. 5. Kun i 5 af de 32 indkomne beretninger skrives, at æg er set og da kun i ringe antal. På Stevns bemærkedes æg d. 15. 5. og miner d. 23. 5. Fra Skærbæk skrives, at der endnu ingen skade er set, men at det vrimler med fluer i markerne (V. Johnsen). Ganske svage angreb er set ved Ribe (Buchreitz), på Ulfsborgegnen (N. Stigsen) og ved Rønde (Nørgaard Pedersen).

Råger se diverse.

KÅL, KÅLROER O. A. KORSBLOMSTREDE.

Kålthrips *(Thrips angusticeps)*. Fra Hads Herred skrives: »Der har været ret mange og stærke angreb, særlig i første halvdel af måneden. Angrebene er værst, hvor der har været dyrket hør. Sprøjtning med Parathion synes at virke udmærket« (J. P. Skou).

Oldenborrelarver se diverse.

Smælderlarver se diverse.

Glimmerbøsser *(Meligethes aeneus)*. I 32 af de 41 indkomne beretninger omtales angreb af vekslende styrke. Oftest bemærkes det dog, at skaden, takket være den gode virkning af DDT, er moderat. Fra Odsherred skrives, at pudring med Bladan har virket udmærket (H. Jensen).

Jordlopper *(Phyllotreta spp.)*. På en undtagelse nær melder alle indberetninger om angreb på kålroer o. a. korsblomstrede, men skadevirkningen bedømmes ret forskelligt. I almindelighed kan det dog siges, at angrebene begyndte kraftigt og nødvendiggjorde omsåning af en del tidligt såede marker, men at anvendelse af DDT i forbindelse med vejrforholdene og roernes hurtige vækst reddede de fleste marker. Af de mange indberetninger vælges nogle få i flæng. Fra Roskilde skrives: »Har som sædvanlig været stærkt på færde, men pudring med DDT har været meget

virkningsfuld« (M. Greve). Fra Sydsjælland: »Jordlopperne har i år været usædvanlig godartede, hvad der vel skyldes vejrforholdene. Nogle steder har man pudret med DDT, men angrebet har været af ringe betydning« (P. Grøntved). Fra Rødding: »Angreb almindelige fra månedens begyndelse. I de fleste tilfælde var pudring unødvendig. Vejrforholdene artede sig sådan, at skaden kun blev ringe« (G. Nissen). Fra Ny Solbjerg Landboforening: »Ret stærke angreb i månedens første halvdel, der er dog af Maskinstationen kun brugt ⅓ af puddermængde i sammenligning med 1948« (J. Jensen). Fra Aarhus: »Kun i meget sjældne tilfælde har angrebet haft alvorlig betydning. Ingen tilfælde af omsåning« (Andersen-Lyngvad). Fra Skanderborg amt: »Trods tilsyneladende ugunstigt vejr for dette skadedyr har jordlopperne optrådt i så stor stil, at man mange steder har måttet pudre flere gange med DDT« (N. Pedersen).

Roegnaveren se diverse.

INDUSTRIPLANTER.

HØR.

Jordlopper *(Aphthona euphorbiae og Longitarsus parvulus)*. Fra Stege, Ringsted, Aarslev og Virumgård indløb meddelelse om angreb af jordlopper på oliehør.

SKADEDYR PÅ HAVEBRUGSPLANTER.

KØKKENURTER.

Jordbærål *(Aphelenchoides fragariae)*. Fra Sjælland skrives: »Der konstateredes flere og flere angreb af dette skadedyr. I visse egne af Nordsjælland, på Falster og Bornholm er det undertiden svært at finde helt sunde jordbær. De golde, rødlige planter er lette nok at se, når man kender symptomerne. Der er imidlertid for få gartnere, der kender dem, og derfor spredes syge planter fra sted til sted« (A. Klougart).

Oldenborrelarver se diverse.

Smælderlarver se diverse.

Hindbærbiller *(Byturus tomentosus)*. Fra Holbæk (H. Nielsen), Næstved (M. Elting) og Ringkøbing (G. Fogh-Nielsen) skrives om stærke angreb.

FRUGTTRÆER OG FRUGTBUSKE.

Bladlus *(Aphididae)* på frugttræerne. Vejrforholdene har ikke begunstiget lusenes opformering, og stærke angreb synes endnu ret sjældne, selv om de forekommer. Fra Sjælland skrives: »Angreb i mild grad ses ofte, men det fugtige vejr har sikkert været årsag til den ringe opformering« (A. Klougart). Fra Maribo amt: »Den grønne æblebladlus har vist sig talrigt mange steder. Nogen skade kan der endnu ikke tales om, men lusene sidder i flere tilfælde tæt på de unge skud og på bladenes underside« (J. Klarup-Hansen). Fra Jylland: »Mange angreb de sidste 14 dage, deraf enkelte meget stærke« (A. Jacobsen). Fra Nordthy: »En del angreb af både den røde og den grønne æblebladlus« (G. Ejsing).

Æblebladloppen *(Psylla mali)*. Fra Thurø skrives om et usædvanlig stærkt angreb af bladlopper på æble (Chr. Greve).

Oldenborrelarver se diverse.

Æblesnudebillen *(Anthonomus pomorum)*. Fra Jylland skrives, at der ved Horsens er fundet nogle meget stærke angreb. Sprøjtning med forårskarbolineum havde ikke virket efter ønske. Hvor man havde anvendt DDT på grøn spids samt på tæt klynge, var angrebet slået ned (Diemer). Også fra Ulfsborgegnen skrives om alvorlige angreb. Kun få blomster nåede at folde sig ud (S. Thorup).

Øresnudebiller *(Otiorrhynchus picipes)*. I en frugthave ved Randers optrådte disse biller meget ondartet på æble-podekviste. Sprøjtning af stammer, grene og podekviste med Gerasol i dobbelt styrke tilsat spredemiddel gav godt resultat (A. Pallesen). Om angreb på jordbær og hindbær af øresnudebiller (art?) meldes fra Esbjerg-Varde. Det angives. at Midol A har virket godt (M. Sørensen).

Snudebiller *(Barynotus obscurus)*. Efter en meddelelse fra Lolland-Falster angreb disse store biller, der ligner øresnudebiller, unge æbletræer og begnavede bladene stærkt (G. Jensen).

Stikkelsbærhvepsen *(Pteronus ribesii)*. På Stevns-Fakseegnen har der en del steder været stærke angreb på stikkelsbærbuskene (P. Helt). Fra Næstved skrives om mange og ondartede angreb (M. E. Elting). Også i Maribo amt har larverne gjort skade (J. Klarup-Hansen). Fra Esbjerg-Varde skrives: »Angreb dukker hyppigt op her trods flerårigt kendskab til effektive midler« (M. Sørensen). Fra Ringkøbing: »Overalt ses angreb. Undertiden er de stærke. Haveejerne er der straks med Gesarol« (G. Fogh-Nielsen). Også i Salling forekommer angreb almindeligt (F. Olesen).

Snareorme *(Hyponomeuta sp.)*. I Københavns omegn er der set voldsomme angreb på tjørnehække, æbletræer og mirabeller (A. Rasmussen).

Knopviklere *(Tortricidae)*. Som sædvanlig gjorde disse larver betydelig skade på æbletræerne. Angrebsstyrken varierer dog meget fra sted til sted. Fra Sjælland skrives: »Grønne knopviklere er almindelige, særlig i Nordsjælland og fordrer sikkert stigende opmærksomhed. Midol Tio synes at virke fortrinligt« (A. Klougart). Fra Lolland-Falster: »Almindeligt forekommende. Stedvis meget stærke angreb. Bladan har virket godt, bl. a. hos os selv« (G. Jensen). Fra Maribo amt: »Knopviklere er almindeligt forekommende. Særlig den røde« (J. Klarup-Hansen). Fra Koldingegnen: »I en større frugtplantage har knopviklerlarver anrettet stor skade på 700 æbletræer (A. Pallesen). Fra Nordthy: »Optræder i sædvanligt omfang. Skaden gennemgående ubetydelig« (G. Ejsing).

Den plettede træborer *(Zeuzera pyrina)*. Ved Kregme er der fundet et stærkt angreb på æble. Det er dog kun gået ud over Cox's Orange. Der vil snart blive lagt paradiklorbenzol i larvegangene, hvoraf nogle er 30 cm lange (W. Norrie).

Blåhovedet *(Diloba coeruleocephala)*. Om larven af denne sommer-

fugl skrives fra Roskilde: »Denne larve synes at brede sig mere og mere og har forskellige steder gjort større skade end frostmålerne« (Gerda Mayntzhusen). Også andre steder på Sjælland har larverne gjort sig bemærket, dog ikke i alvorlig grad (H. C. Madsen).

Ringspinderlarver *(Gastropacha neustria)*. Fra Frederiksborg amt skrives, at angreb er almindelige i dårligt passede haver og plantager (W. Norrie). En del spredte angreb er iagttaget på Horsensegnen (Chr. Nørholm).

Stikkelsbærmåleren *(Abraxa grossulariata)* har flere steder i Københavns omegn gjort stor skade på stikkelsbær og helt afløvet disse (A. Rasmussen).

Frostmålerlarver *(Cheimatobia brumata)*. Indberetningerne lyder meget forskelligt, og kun i halvdelen af disse omtales stærke angreb, der oftest synes at forekomme hvor bekæmpelsen ikke har været gennemført grundigt.

Frugttræspindemiden *(Paratetranychus pilosus)*. Flertallet af beretningerne melder om ingen eller kun svage angreb. På Sjælland er dog fundet en del kraftige angreb (H. Chr. Madsen). Fra Maribo skrives om et enkelt stærkt angreb. Ellers har miderne ikke gjort sig særlig bemærket endnu (J. Klarup-Hansen). Fra Jylland meldes om stærke angreb på espalier, ellers ingen angreb af betydning (A. Jacobsen).

DIVERSE SKADEDYR.

Oldenborrer *(Melolontha vulgaris* og *hippocastani)*. Ved Lindenborg sværmede Oldenborrerne 1. gang d. 3. maj, derefter d. 12. og særlig d. 13. Atter d. 22. maj iagttoges sværme (M. Greve). Fra Maribo amt skrives om sværme i en enkelt plantage (J. Klarup Hansen). På Nyborgegnen sås store sværme d. 14. maj. Fra Vis Herred (Sønderjylland) skrives, at der er set små sværme af Den alm. Oldenborre ((N. A. Drewsen). Samme art sværmede ret kraftigt omkring Rødding d. 13. maj (G. Nissen). I en enkelt have på Aalborgegnen fandtes mange oldenborrer (Den alm.) (K. Johansen). Fra Han herred meldes, at Den alm. O. sværmede stærkt d. 21. maj (R. Sørensen).

Om larveangreb foreligger en del indberetninger. Fra Frederiksborg amt: »Nogle få steder på Frederiksværkegnen har der været klaget over larver, som til gengæld har taget godt for sig af udplantet kål og tomater« (W. Norrie). Fra Nordsjælland: »I nærheden af skove klages der overalt over angreb på jordbærplanter. Det drejer sig om 4-års larver« (C. Worm). Fra Stevns: »Der er lidt flere store larver, end der plejer at være« (P. Helt). Fra Skelskør: »Enkelte stærke angreb i roemarker« (H. Wraae-Jensen). Fra Sydsjælland: »Der har været en del gnav af larver i kornmarker. Det drejer sig om store larver« (P. Grøntved). Fra Maribo skrives om betydelig skade på unge frugttræer (J. Klarup-Hansen). Fra Nyborgegnen: »Jeg har været ude for enkelte stærke angreb i haver. Således kan berettes om et jordbærstykke på ca. ½ skp. land, hvor larverne har

ødelagt ca. ¾ af planterne. Også asparges og hindbær er angrebet. Tæt ved skov findes angreb i en havremark og en rødkløvermark« (M. Bjerg). Ret stærke angreb er også fundet på Hindsholm nær skov (H. Konnerup Madsen). På Kollundegnen er fundet mange larver af forskellig størrelse (N. A. Drewsen). Vi har selv haft lejlighed til at se stærke angreb ved Mørkøv og mellem Sorø og Skelskør. Ved Mørkøv fandtes larverne i selskab med talrige larver af Sct. Hans Oldenborrer.

Sct. Hans Oldenborren *(Rhizotrogus solstitialis)*. Denne arts larver optræder fortsat skadeligt i haver i Roskilde (Gerda Mayntzhusen).

Smælderlarver *(Agriotes spp.)*. Der er indløbet 30 beretninger. der alle melder om stærke angreb på korn og roer m. m. Ofte karakteriseres angrebene som usædvanlig voldsomme. Fra Frederikssund skrives: »Smælderlarverne har i år været usædvanlig stærke her på egnen, mange bygmarker er tyndet stærkt ud. Angreb også set i bederoer« (G. Lykke Pedersen). Fra Høng: »Her på egnen meget stærke angreb i bederoer og vårsæd« (Stanley Jørgensen). Fra Sydsjælland: »Der har været ondartede angreb i år. I et forsøg med iblanding af Hexasect i roefrøet fandtes tydelig virkning« (P. Grøntved). Fra Nyborg: »Meget stærke angreb i vårsæd. Mange marker sået om. I mange roemarker er 80 % ødelagt, og omsåning har været nødvendig. Betydningen af fast jord til at modvirke angreb er gentagne gange blevet understreget« (M. Bjerg). Fra Aarhusegnen: »Angrebene har i år været af usædvanligt omfang både hvad antal og ondartethed angår. Den stærkere og ofte dybere behandling af jorden forud for såningen, der er en følge af den omfattende anvendelse af traktor, har utvivlsomt en væsentlig del af skylden for, at angrebene er blevet så stærke« (A. Diederich). Fra Ubjærg: »En hvedemark var så slemt medtaget, at den måtte harves om. For en lille måneds tid siden blev der sået havre og udsæden blev iblandet 5 kg Hexasect (20 %) til en ha. I dag står havren kraftigt, og der har ikke været nogen skade at iagttage« (H. Behrens). Det skal bemærkes, at den anvendte mængde 666 er meget stor, og at man bør gå lidt varsomt til værks, idet store mængder 666 kan skade planterne.

Også havebrugsafgrøderne har lidt. Fra Flakkebjerg skrives, at udsæd af agurk (stamfrø) blev ødelagt 2 gange (H. Christensen). Fra Aarhus meldes om angreb på blomkål og på tomater i hus (L. Hansen). Fra Ringkøbing amt skrives, at de voksne smældere optrådte talrigt i blomsterne på æble og pære, hvor de gnavede på støvvej og støvknapper (G. Fogh-Nielsen).

Roegnaveren *(Cneorrhinus plagiatus)*. Der foreligger 7 indberetninger om angreb af dette skadedyr. Fra Han herred skrives om angreb i to kålroemarker, hvor skaden var betydelig. Begge marker blev sprøjtet med Bladan (0.02 %). Det første sted kom roerne i god vækst igen, det andet sted var billerne ikke døde dagen efter behandlingen (R. Sørensen). En del svagere angreb i beder og kålroer fandtes ved Hjørring (Baltzer Nielsen). Ved Brønderslev angreb billerne et område med fodersukkerroer

(H. Olesen). På Aarhusegnen gnavede billerne en del kålroeplanter over efter udtyndingen. Myrer søgte til såret og optog saften (Andersen-Lyngvad). Et enkelt kraftigt angreb, der fortsattes trods pudring med DDT, forekom ved Brædstrup (K. Lyager). Angreb er endvidere konstateret ved Horsens (A. Nielsen) og Bramminge (K. Jakobsen) samt ved Frederiksborg (H. E. Jensen).

Hårmyg *(Bibionidae)*. I maj måned sværmede hårmyggene ofte i umådeligt antal og bemærkedes særlig på frugttræer o. a. blomstrende planter. Vi modtog et utal af forespørgsler angående dette fænomen, der ofte gav anledning til unødig ængstelse. Ganske særlig var det en stor, sort art *(Bibio marci)*, der gjorde sig bemærket, men også andre arter såsom *B. hortulanus* og *Dilophus vulgaris* viste sig undertiden i stort antal. Hårmyggene gør ingen skade på blomsterne, hvor de søger nektar og pollen.

Råger *(Corvus frugilegus)*. Fra Struer skrives: »På Vester Dalby i Gimsing har råger fra kolonien i Volstrup skov ødelagt frøroerne i den grad, at hele marken er blevet harvet op og tilsået med oliehør. Kort tid efter plantningen overfaldt rågerne marken og trak på rad og række stiklingerne op for at få fat på orm og larver i de derved fremkomne huller« (G. Danø).

Alliker *(Corvus monedula)*. På Virumgård har disse fugle ædt kraftigt af den såede majs. Senere, da spirerne brød frem, fortsatte de deres angreb ved at trække i spirerne, så hele planten fugte med op (J. Westermann).

PROSPER BOVIEN.

KANDRUP & WUNSCH - KØBENHAVN